

Kitap Tanıtımı

Engin ERYİĞİT
İstanbul Üniversitesi

AKBULUT, Ayşe Nihal. 2004. SÖYLENCEDEN GERÇEKLİĞE - Çeviri Eğitimine İlişkin Düşünce, Gözlem ve Uygulamalar. İstanbul: Multilingual. 160sf. ISBN 975-6542-45-x

---

“Söylenceden Gerçekliğe – Çeviri Eğitimine İlişkin Düşünce, Gözlem ve Uygulamalar” adlı kitapta yer alan yazılar, Ayşe Nihal Akbulut’un çeşitli kurumlarda, farklı amaçlar doğrultusunda gerçekleştirdiği çeviri eğitimi uygulamalarını ve incelemelerini ortaya koymaktadır. Yazar, çeviri eğitimi konusunda uzun yıllara yayılan deneyim hazinesini okuyucuyla paylaşırken, bundan sonra yapılabilecekler konusunda da fikirler sunmaktadır.

2004 senesinde yayımlanan kitap, dokuz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde neler anlatıldığına geçmeden önce, bir hayli ilginç bulduğum “Sunuş” bölümünden bahsetmek istiyorum. “1976 yılı sonbaharında bir gün Laleli’ye, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’ne gittim.” diye başlayan yazıda, yazarın Çeviribilim’le nasıl tanıştığı anlatılmaktadır. Bu olay, “...Can kaygısına karşın yine de bu kurumun bir parçası olmak istiyordum. Eksiklerimi gidermek, yeni bir eyler öğrenmek istiyordum. Öğretmenim Akşit Göktürk’e o gün buna benzer duygularımı açtığımda, benimle bir duygudaşlık kurduğunu belli eden sıcak gülümsemesiyle, kendisinin de yeni bir alanda çalıştığını, benim aynı konuyla ilgilenebileceğimi söyledi: Çeviribilim” şeklinde, gayet hoş bir dille ifade edilmiştir.

“Önsöz” bölümünde, kitapta nelere yer verildiğinden bahsediliyor ve ardından, kitaba adını da veren “Söylenceden Gerçekliğe” başlıklı ilk bölüme geçilmektedir.

Beş alt başlığa bölünmüş olan bu bölümde ilk olarak ‘Çeviri’ ve ‘Çevirmen’ kavramları tanımlanarak geçirdikleri evrim özetlenmekte ve bu evrimin, çeviri eğitimine nasıl yansıdığı anlatılmaktadır. Bu bilim dalının git gide yerini sağlamlaştırması, ayakları daha yere basar hale gelmesi, bir başka ifadeyle, söylenceleri geride bırakarak gerçek bir bilim dalı olması sırasında yaşadığı değişim betimlenmektedir. “Çeviriye seçkin bir çevirmenler öbeğinin ayrıcalığı olan gizemli bir sanat gözüyle bakmaktan vazgeçen ve bu alanı çalışma, emek ve eğitimle baş edilebilecek bir zanaat olarak benimseyen yaklaşımla birlikte Çeviribilim’de eğitim yeni bir konuma oturtulmuş ve yönelimleri kökten değişmeye başlamıştır.”

“Uzman çevirmenin doğal çevirmenden ayrımı”, “Eğitimde çeviri normları”, “Çeviribilim araştırmalarında görgüllük”, bu bölümün alt başlıklarında incelenen konular arasında yer almaktadır.

“Çeviri Eğitiminde Kuram” başlıklı **ikinci bölümde**, gizemli bir uğraş alanı olarak görülmeğe kurtulan Çeviribilim’in dokunulmazlığını yitirmesi ve gerektiğinde dayanak alınacak, gerektiğinde tartışılarak değiştirilecek, geliştirilecek bir alan olarak görülmesine doğru giden yol, eğitimin bu gelişimdeki payı ve kuramların çevirideki işlevsel önemi anlatılmaktadır.

“Çevirmen, kuram bilmeden de çeviri yapamaz mı? Kuramı çeviri yaparken kullanıyor musunuz? Hangi tür çeviriye hangi kurama göre yapıyorsunuz? Kuram bilgisinden söz etmek,

yaptığınız işe zorlama bir bilimsellik yakıştırarak saygınlık sağlama çabası mıdır?” gibi sorulara da bu bölümde yanıt aranmaktadır.

Kuramdan eğitimin nasıl yararlandığını, yani kuramın uygulamaya nasıl yansıdığını göstermek amacıyla, kuramın yönlendirdiği öğrenci davranışı örneklerine de yer verilmiştir. Bu örnekler, çeviri eğitiminden geçmemiş kişilerden, eğitimin amaçladığı “uzman çevirmen” düzeyine ulaşmış kişilere kadar çeşitlilik göstermektedir. Ufacık bilinç pırıltılarının, önemsiz görünen ayrıntıların aslında çeviri kararlarını nasıl yönlendirdiği, edinilen davranış biçimlerinin çeviri edimlerini nasıl başarılı kıldığı gözler önüne serilmektedir.

“Yüksek Öğretimde Çeviri Eğitimi” başlıklı **üçüncü bölümde**, Türkiye’de çeviri eğitiminin geçmişine bakılırken, günümüzdeki durum da irdeleniyor ve geleceğe ilişkin öneriler dile getirilmektedir.

Bunu izleyen **iki bölümün** biri İspanyolca, diğeri İngilizce... “La aventura didáctica de la traducción en la Universidad de Estambul” başlıklı yazı, 2000 yılında Cervantes Dergisi’nde yayımlanmıştır. Yazıda, İstanbul Üniversitesi İspanyol Dili ve Edebiyatı bölümünde çeviri eğitimi derslerinin izlediği yol ve yaşadığı serüven anlatılmaktadır.

“The Archeology of Translation: Excavations into the multiple layers of text sites” başlıklı bölümü ve ardından gelen “Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı Çeviri Derslerinde Yeniden yapılanma” bölümünü bir arada düşünürsek, bu iki yazının İspanyolca bölüm ile ortak özelliği, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nin üç ayrı dil ve yazın bölümünde (İspanyol Dili ve Edebiyatı, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı) yapılan uygulamaları ve varılan sonuçların betimlemeleri yer almaktadır. Yazar, Türkçe’nin dışına çıktığı için bu yazıların kitabı okur kitlesinin uzağına düşüreceği endişesini dile getirmiştir. Fakat özellikle de İspanyolca’ya meraklı birisiyseniz, bu yazılar sizde böyle bir etkiye yol açmayacak; aksine hoş bir sürpriz olarak karşınıza çıkacaktır.

Çevirinin dil ve yazın bölümlerinden bağımsızlaşıp kendi kimliğine bürünmesi süreci, tarihsel bir olgudur. “Çeviri Eğitiminin Özgül Yapısına Uygunluk Açısından Ders Yöntemleri” başlıklı **yedinci bölümde**, bu değişim sürecinin ve yeniden yapılanmanın amaçları aktarılmakta ve çeviri eğitiminin ders yöntemlerine eğilen iki ayrı yazı da bizleri zaman içinde geriye doğru götürmektedir.

“Çeviri Eğitiminde Öğrenciye Çeviri Edinci Kazandırma: Çevirmen Kararları ve Dayanakları” başlıklı **sekizinci bölümde**, çeviri dersleri alan öğrencilerin özellikle okuldaki ilk yıllarında, çeviri edimi için ilk koşul sayılan kaynak dilde ve erek dilde temel dil yetilerinde görülen eksikliklere değinilmekte ve “hesabını verebilecekleri” bilinçli kararlar alıp, bu konuda söz sahibi olabilmelerini sağlamak için nasıl bir eğitimin verilmesi gerektiği konusunda öneriler sunulmaktadır.

“Bir Çeviri Dersi Deneyi” başlıklı **son bölümde** ise, yazarın 1987-88 ders yılında İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümlerinde üstlendiği çeviri derslerinde gerçekleştirdiği uygulamalar, metinlerin seçiminde izlediği yol ve dersleri tasarlamada dikkate aldığı ölçütler anlatılmaktadır.

Kısacası “Söylenceden Gerçekliğe”, Çeviribilim’in ülkemizdeki serüvenine tanıklık etmek açısından faydalı bir çalışmadır. Akbulut’un kendine özgü biçimiyle ve son derece somut ve güçlü dayanaklarla desteklediği kitabı, çeviri eğitiminin geçtiği aşamaları başarıyla gözler önüne sermektedir.

Book Review

Engin ERYİĞİT
Istanbul University

AKBULUT, Ayşe Nihal. 2004. SÖYLENCEDEN GERÇEKLIĞE - Çeviri Eğitimine İlişkin Düşünce, Gözlem ve Uygulamalar. (FROM MYTH TO REALITY – Remarks, Observations and Practices on Translator Training) İstanbul: Multilingual. 160 pgs. ISBN 975-6542-45-x

---

The articles in this book are a collection of the research and practices on translator training by the author at various institutes for a variety of purposes. In addition to sharing her extensive experience in the field of translator training, the author also expresses her opinions about what may be done in future.

Published in 2004, the book consists of 9 chapters. Before summarizing the chapters, I would like to cite the “Introduction” part. The paragraph that begins with the sentence “*One day in fall 1976, I went to the Faculty of Letters...*” immediately grabbed my interest, as I also spent some years at the same place during my undergraduate study. In this part, the author tells the story of how she got acquainted with Translation Studies.

This event was told by the author as follows: “*...In spite of the fear of death (of going to that district those days) I was still willing to be a part of the university. I wanted to overcome my deficiencies and learn new things. When I expressed my feelings to my professor Akşit Göktürk that day, with a warm smile that meant he shared the same feelings with me he said that he was working on a new field that could attract my attention: Translation Studies*”.

In the “**preface**”, the author gives a summary of the book and states her purpose in writing this book. Then comes the first chapter, “From Myth to Reality”, which also gives its name to the book.

This chapter consists of five subheadings, first of which defines the concepts “translation” and “translator”, outlines their evolution and analyzes the reflection of this revolution on translator training. It summarizes how translation has gained its position as a discipline and has become a more down-to-earth field. In other words, how it left the myths behind and turned into a ‘real’ academic discipline.

“*The new approach that adopts translation as a professional activity that can be handled through hard work and education, rather than a mysterious art type which is a privilege for a group of select translators has given a new and stronger position to translator training...*” says the author.

“The Distinction of Professional Translator from Natural Translator”, “Translational Norms in Training” and “Empiricism in Translation Studies” are a few of the other subheadings of this chapter.

Chapter 2, titled “Theory in Translator Training” describes the journey of (now exoteric) Translation Studies towards a field in development. It focuses on the functional role of education and theories in this process.

The chapter also seeks out answers to such questions as “Is it impossible for a translator to do translation without having theoretical knowledge? Do you use theories while

doing translation? Which theory for which type of translation? Is talking about theoretical knowledge an effort for increasing one's prestige and making your work look more scientific?", etc.

In order to demonstrate how education process makes use of the theories and how theories are reflected in practice, examples of student behaviours were also given in this chapter. These samples vary from people who haven't received any kind of translator training, to "professional translators". The chapter also unfolds how tiny glitters of awareness and small details which seem unimportant affect translation decisions and how learned behaviour patterns make translation performances successful.

In **Chapter three**, titled "Translator Training in University Education", the author analyzes the situation of translator training in the past and today, in addition to proposing suggestions for the future.

The following **two chapters** are in Spanish and English respectively. The article "La aventura didáctica de la traducción en la Universidad de Estambul" was published in Cervantes Magazine in 2000. It narrates the story and adventure of the translation lectures at the Spanish Language and Literature Department of Istanbul University.

The part "The Archeology of Translation: Excavations into the multiple layers of text sites" and the subsequent chapter "Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı Çeviri Derslerinde Yeniden Yapılanma (Restructuring the Translation Lectures at the American Culture and Literature Department)" have an aspect in common with the preceding Spanish chapter. That is, they both describe the practices and results of three different language and literature departments at the Faculty of Letters of Istanbul University. The author expresses her concerns about these Spanish and English parts, saying that they may stand apart from the target reader group. However, especially if you are interested in Spanish, these parts will more likely be a nice surprise for you.

The process in which translation became independent from language and literature departments and started standing on its own feet is a historical fact. **Chapter 7**; "Training Methods in Terms of Compliance with the Specific Structure of Translation Training" narrates this process and the aims of the reconstruction.

Chapter 8; "Translation Competence in Translation Training" touches upon the deficiency of students' basic language skills which are among the pre-requisites for translation performance. The chapter also presents suggestions about what kind of translation training should be offered in order to enable translator trainees to make conscious decisions and have a say in the field.

The final chapter, titled "An Experimental Study in Translation Training", is a collection of the author's practices during her lectures at the English Language and Literature and American Culture and Literature departments during the 1987-1988 academic year.

In short, "From Myth to Reality", enriched by the distinctive style of Akbulut, can be defined as a book that successfully elucidates the journey of Translation Studies in Turkey.